

Fergusonin rotumellakat ilmentävät yhdysvaltalaisuuden luokkajännitteitä

Presidentti Barack Obaman valinta Yhdysvaltain 44. presidentiksi tammikuussa 2009 miellettiin maailmanlaajuisesti virsantäpölyväksi maan hankalassa etnorodullisessa historiassa. Niin liberaaleissa kuin konservatiivisissa piireissä valinta tulkittiin käännetekiveksi. Joissakin kommentaareissa puhuttiin jopa siirtymisestä "jälkirodulliseen" yhteiskuntaan.

Viime viikkoina Missourin osavaltion St. Louisin esikaupunkialueella Fergusonissa puhjennut mellakat ovat palauttaneet mieliin maan valkoisen väestön ja vähemmistöjen välisten suhteiden arkaluontoisuuden. Nämä pinnan alla kytevät jännitteet ulottuvat vuosisatojen taakse.

Yhdysvalloissa määriteltiin vuonna 1790 ensimmäisen kerran laissa, että ainoastaan "vapaat, valkoiset henkilöt" voivat saada Yhdysvaltain

Tästä on kyse

1. Kun St. Louisin kaupungin valkoisen poliisi ampui 18-vuotiaan aseettoman mustan miehen kuoliaaksi silminnäkijöiden edessä Fergusonissa elokuussa rodulliset jännitteet nousivat jälleen pintaan.

2. Keskeistä Fergusonin tapahtumissa on huomioida miten etnorodullisen identiteettiä ja tulorotat nivoituvat yhteen yksilöiden ja yhteisöjen eriarvoisuuden kokemusten kanssa.

3. Yhdysvalloissa taloudellinen varallisuus on mahdollistanut vähemmistöjen sosiaalisen ja yhteiskunnallisen liikkuvuuden. Edesmennyt nyrkkeilyn raskaan sarjan maailmanmestari Joe Frazier asian ilmaisi: "Minä olin kerran musta – silloin, kun olin köyhä."

kansalaisuuden. Koska kansalaisuuslaki kytkeytyi valkoisuuden kriteeriin, se määritteli niin ihmisten laillisen kuin sosiaalisen aseman yhteiskunnassa. "Vapaudella" tarkoitettiin tässä yhteydessä valkoisen väestön taloudellista autonomiaa suhteessa orjatyövoimaan.

Vuonna 1868 perustuslain 14. lisäys salli myös mustalle väestölle kansalaisuuden, joskin heidän oikeuksiaan rajoitettiin laissa jo vuonna 1896, kun korkeimman oikeuden Plessy vastaan Ferguson -päättös loi pohjan rotuerottelulle. Vaikka vuoden 1954 korkeimman oikeuden päätös Brown vastaan Topekan koululautakunta kumosi rotuerottelun laillisuuden, sen käytännön taloudellisesti-sosiaaliset vaikutukset ulottuvat vielä tähän päivänäkään.

KUN ST. LOUISIN kaupungin valkoisen poliisi, Darren Wilson, ampui

18-vuotiaan aseettoman mustan miehen, Michael Brownin, kuoliaaksi silminnäkijöiden edessä Fergusonissa elokuun 9. päivä, nämä jännitteet nousivat kansainvälisen median otsikoihin.

Silminnäkijöiden mukaan Brownia ammuttiin useaan otteeseen, vaikka hän oli nostanut kätensä ilmaan antautumisen merkiksi. Ruumiinavausraportin mukaan häntä oli ammuttu ainakin kuusi kertaa. Sادات fergusonilaiset kokoontuivat paikallisen pääpoliisiaseman ulkopuolella protestoimaan tapahtunutta "MINÄKIN OLEN IHMINEN! ÄLÄ AMMU!" - kyltein. Pian kaupunkiin saapui aktivisteja ympäri maata.

Virkavalta vastasi mielenosoituksiin väkivallalla. 21 135 asukkaan Fergusonin kadut täyttyivät mellakavarusteisista poliiseista kyynelkaasuineen sekä kansalliskaartin

sotilaista panssariajoneuvoinen ja sarjatuliaseineen. Kurvat virkavallan yhteenotoista mielenosoittajien ja reporttereiden kanssa levisivät nopeasti sosiaalisen median kautta ympäri maailman.

JULKISISSA KESKUSTELUSSA nousi esiin laajalle levinnyt pienituloisten vähemmistöjen kriminalisointi sekä heidän kokemansa poliisiväkivalta. Fergusonissa, jossa 67,4 prosenttia väestöstä on mustia ja 29,3 prosenttia valkoisia, tilastot puhuvat karua kieltään. Alueen mustista 25 prosenttia ja valkoisista 11 prosenttia elää köyhyysrajan alapuolella. Mustien kotitalouksien vuotuinen keskitulo on noin 28 290 euroa, kun taas valkoiset ansaitsevat 40 640 euroa. Mustien työttömyysprosentti on 19, valkoisten 6,7.

Alueella tapahtuvista pidätyksistä 92 prosenttia ja ajoneuvojen pysäyt-

tämisistä 86 prosenttia kohdistuu mustiin asukkaisiin.

Liittovaltion poliisin tilastojen mukaan vuosien 2005–2012 aikana keskimäärin kaksi mustaa henkilöä joutui Yhdysvalloissa valkoisten poliisien surnaamaksi viikoittain. On perusteltua puhua "systeemisestä rasismista".

KESKEISTÄ FERGUSONIN tapahtumissa – sekä sitä seuranneessa yhteiskunnallisessa keskustelussa – on huomioida miten etnorodullinen identiteetti ja tulorotat nivoituvat yhteen yksilöiden ja yhteisöjen eriarvoisuuden kokemusten kanssa.

Yhdysvalloissa taloudellinen varallisuus on perinteisesti mahdollistanut vähemmistöjen sosiaalisen ja yhteiskunnallisen liikkuvuuden. Kuten edesmennyt nyrkkeilyn raskaan sarjan maailmanmestari Joe Frazier asian ilmaisi: "Minä olin ker-

ran musta – silloin, kun olin köyhä." Käänteisesti niin kutsuttu valkoinen "roskasakki" on ivan kohteena juuri siksi, että he ovat pettäneet taloudellisesti-rodullisen potentiaalinsa.

Keskustelu siitä, että presidentti Obaman valinta olisi parantanut mustien asemaa yhteiskunnassa, ontuu lähtökohtaisesti siksi, ettei se huomioi vähemmistöryhmien sisäisiä eroja ja jännitteitä. Siinä unohtetaan, populaaria ilmausta lainatakseni, että "raha valkaisee".

Benita Heiskanen

Kirjoittaja on Turun yliopiston John Morton -keskuksen johtaja.